

РЕШЕНИЕ

№ 319

гр. София, 03.06.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховен касационен съд на Република България, Второ наказателно отделение, в публично заседание на двадесет и втори ноември две хиляди двадесет и трета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: БИЛЯНА ЧОЧЕВА
ЧЛЕНОВЕ: МИЛЕНА ПАНЕВА
ПЕТЯ КОЛЕВА

при секретаря Илияна Рангелова.....в присъствието на прокурора Калин Софийски.....изслуша докладваното от съдия ЧОЧЕВАнаказателно дело № 973 по описа за 2023 г. и за да се произнесе взе предвид следното:

Касационното производство е образувано по жалби на защитниците на подсъдимия Р. В. Р. (адв. Д. М. и Ж. Д.), ведно с допълнения към тях, както и по жалба на повереника на частните обвинители Б. К. и Л. Б. (адв. И. Т.), всички против въззивно решение № 257/03.07.2023 г. на Софийски апелативен съд, НО, 10-ти състав, постановено по ВНОХД № 864/2022 г., с което е била частично изменена и потвърдена присъда № 8/18.04.2022 г. по НОХД № 462/2021 г. на Врачанския окръжен съд.

С първоинстанционната присъда Окръжен съд - Враца е признал подсъдимия Р. В. Р. за виновен в това, че на 05.08.2020 г., около 20 ч., на път П-15 Враца – Оряхово, 18+200 км. (преди входа на с. Б.), управлявайки л. а. м. Фолксваген Голф с рег. № ** **** **, нарушил чл. 21, ал. 1 от ЗДвП (движил се със скорост 122 км./ч. вместо с разрешената от 90 км./ч.) и по непредпазливост причинил смъртта на Н. Б. Т. и средна телесна повреда на Л. Б. А., като деецът е управлявал без да има необходимата правоспособност, поради което и на основание чл. 343, ал. 4, вр. ал. 3, пр. 4, б. „б”, вр. ал. 1, б. „в”, вр. чл. 342, ал. 1 и вр. чл. 54 от НК му е наложил наказание 5 години лишаване от свобода, което да изтърпи при първоначален общ режим.

Съдът се е произнесъл по веществените доказателства, както и е присъдил в тежест на подсъдимия да заплати направените по делото разноски.

Първоинстанционната присъда е била обжалвана от защитника на подсъдимия, както и от поверениците на всички частни обвинители,. С въззивното решение, предмет на настоящата касационна проверка, Софийският апелативен съд е изменил частично присъдата относно наказанието, чийто размер е увеличил от 5 на 7 години лишаване от свобода и е потвърдил същата в останалата ѝ част.

В касационните жалби и допълненията към тях, изготвени от защитниците на подсъдимия, се изтъкват доводи, съотносими към касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 1-3 от НПК. Претендира се отмяна на въззивния съдебен акт и връщане на делото за ново разглеждане на апелативния съд или алтернативно - намаляване на наказанието лишаване от свобода и прилагане на чл. 66, ал. 1 от НК.

В жалбата на частните обвинители К. и Б. се оспорва справедливостта на наложеното на подсъдимия наказание, като се иска увеличаване на неговия размер.

Въззивното решение не е обжалвано от частните обвинители Л. А. и П. И..

В с. з пред ВКС се явяват подсъдимият лично и неговият защитник – адв. М., както и повереникът на частните обвинители Б. К. и Л. Б. - адв. Т., които поддържат направените в касационните жалби доводи и искания.

Частните обвинители Л. А. и П. И., както и техния повереник – адв. К. Т. не се явяват. Последният е представил писмено становище, в което изразява позиция за неоснователност на жалбата на подсъдимия, а жалбата на другите частни обвинители намира за оправдана поради загубата на тяхното единствено дете и внучка.

Прокурорът от ВКП, като намира, че отсъстват сочените от защитата и частното обвинение касационни основания, а въпросът за наказанието е справедливо разрешен с неговото увеличаване, предлага въззивния съдебен акт да бъде оставен в сила.

В последната си дума подсъдимият моли жалбата му да бъде уважена, както и изразява съжаление, че е загубил много добра приятелка.

Върховният касационен съд, след като обсъди доводите на страните и извърши проверка на атакувания съдебен акт в пределите по чл. 347, ал. 1 от НПК, намери следното:

По доводите за нарушения на процесуалния и материален закон

Доводите за допуснати процесуални нарушения, застъпени в жалбите на защитниците на подсъдимия, са мотивирани с липсата на обективен и пълен анализ на данните, съотносими към изясняване на пряката причина за настъпване на ПТП – дали загубата на контрол върху превозното средства се е дължала на превишаване на скоростта за пътния участък или поради субективните действия на водача, което има значение и за правилното приложение на материалния закон. Твърди се, че по този въпрос изводите на експертите са били противоречиви, а в аналитичната си дейност въззивният съд не е предложил убедителни съображения за кредитиране на тройната комплексна експертиза, нито е направил опит да ги разреши чрез назначаването на арбитражна експертиза. Не била изяснена и причинно-следствената връзка между установените при пострадалите увреждания и липсата на поставени обезопасителни колани, което се свързва с отказа за поставяне на допълнителна задача на експертите. Поддържа се още, че неоправдано са били игнорирани показанията на св. Д. Р. за знание на всички пътници в автомобила, че подсъдимият не е притежавал свидетелство за правоуправление, доколкото те са се познавали отдавна и са знаели, че не е имал завършено основно образование.

ВКС намира посочените възражения за неоснователни.

За да постанови съдебния си акт, въззивният съд е извършил цялостна проверка на оспорваната присъда и след собствен анализ на доказателствените източници и експертни констатации, е достигнал до идентични на приетите от първата инстанция

фактически заключения, обусловили и правните му изводи за съставомерност на поведението на подсъдимия по текста на чл. чл. 343, ал. 4, вр. ал. 3, пр. 4, б. „б”, вр. ал. 1, б. „в”, вр. чл. 342, ал. 1 от НК, което е в причинна връзка единствено с допуснато нарушение на чл. 21, ал. 1 от ЗДвП. В съгласие с изискването по чл. 339, ал. 2 от НПК е отговорил подробно на всички възражения, изложени във въззивната жалба и в с. з., една част от които понастоящем личи, че са преповторени в касационната.

Противно на изложеното в жалбата, няма никакво основание да се счита, че същественният въпрос за пряката причинна връзка между допуснатото от подсъдимия нарушение на правилата за движение и съставомерния резултат е останал неизяснен с нужната всестранност, пълнота и обективност, евентуално в нарушение на изискванията по чл. 13 и 14 от НПК, което да е довело до неправилно ангажиране на отговорността на подсъдимия по посоченото обвинение. За неговото изясняване са били събрани достатъчно по обем и обективност данни, проверени и интерпретирани в експертните заключения, които въззивният съд е обсъдил и е заявил позиция относно причините да кредитира тройната КАТЕ и да не стори това по отношение на единичната КАТЕ. Сред изложените съображения е различния метод на изследване, който е бил свързан и с по-големия обхват на данни относно деформациите на автомобила, констатирани при допълнителния му оглед. В този аспект, доказателствената основа, върху която въззивната инстанция е могла да изгражда вътрешното си убеждение по този правно-релевантен факт е била достатъчна по обем и за разширяването ѝ не е съществувала процесуално оправдана необходимост. Затова, като е отказал назначаването на допълнителни експертни изследвания, въззивният съд не е допуснал процесуално нарушение, което да е довело до ограничаване правата на подсъдимия с последицата непълно и неточно изясняване на разглеждания въпрос.

Вярно е, че както вещите лица, така и самия въззивен съд, на места са използвали двусмислена формулировка за причините за ПТП, сред което са включвали не само високата скорост от 122 км./ч., но и субективните действия на водача. При всички случаи обаче съвсем ясно е констатирано, че такива действия (като напр. подаване на газ, натискане на спирачката или извиване на волана - сочени от експертите като предполагаеми, но не и сигурно доказани) са обвързани с момента на преодоляване на левия завой преди с. Б. и непосредствено след това, когато автомобилът е загубил напречна устойчивост, а подсъдимият се е опитвал да го овладее. Това се е оказало неуспешно и същият е излязъл извън пътното платно в ляво и впоследствие се е ударил в крайпътно дърво с дясната си странична част, където са установени масивни деформации и се е преобърнал по таван. В този смисъл, дори и да е имало отделни неадекватни действия с органите за управление, те не биха могли да се отчитат като самостоятелна, а още по-малко пряка причина за възникване на инцидента. Загубата на контрол върху автомобила е била детерминирана от високата скорост от 122 км./ч., която не е била разрешена за този пътен участък, като е установено, че до този резултат не би се стигнало, ако водачът се е движил с позволената от 90 км./ч. Неразрешената скорост е винаги несъобразена и в случая водачът явно не е съобразил скоростта на движение с навлизането на автомобила в ляв завой на мокър път, като отделно от това по делото е фактически установено, че преди завоя той се е движил и с много по-висока скорост, за което пострадалата Н. Б. му е направила забележка. Липсата на правоспособност на водача поначало не се съотнася

към техническите причини за ПТП, но допълва картината на деянието поради отсъствието на нужните опит и познания за правилна оценка на пътната обстановка в критична ситуация, която в конкретния случай е изисквала намаляване на скоростта до 90 км./ч.

Неоснователни са и доводите за неположени усилия за изясняване на принос на пострадалите за увреждането им при пътния инцидент – поради съгласието им да се возят в автомобила, управляван от подсъдимия, за когото са знаели, че е неспособен водач, както и поради това, че не са поставили обезопасителни колани на задните седалки. Тези възражения са били поставени на вниманието на въззивния съд, който е предложил изчерпателна аргументация, основно препращайки към мотивите на първата инстанция, където противоречията в показанията на свидетелите (за липсата на правоспособност) са били обсъдени и разрешени по надлежен процесуален ред. Същото е сторено и по въпроса за обезопасителните колани, като невъзприемането на тезата на защитата е мотивирана с особеностите на механизма на конкретното ПТП, при което коланите не биха предпазили пасажерите на задните седалки при установената високата скорост и получените деформации по автомобила.

Въз основа на правилно установените факти от двете инстанции по същество осъждането на подсъдимия по повдигнатото му обвинение е законосъобразно. Доколкото възраженията на защитата по този въпрос са били обвързани единствено с тезата за неправилно изясняване на причинната връзка между инкриминираното нарушение по чл. 21, ал. 1 от ЗДвП и съставомерния резултат, която не беше възприета, то по-подробен отговор не следва да се предлага.

По наказанието:

Макар и с различна насоченост доводи за явна несправедливост на наложеното на подсъдимия наказание са изтъквани както в неговата жалба, така и в тази на частните обвинители.

Според частните обвинители, макар въззивният съд да е увеличил наказанието от 5 на 7 години лишаване от свобода, то е подценил високата обществена опасност на деянието (при което е отнет живота на 14-годишната Н. Б. и е бил сериозно увреден Л. А.), както и личността на деца, за когото са били събрани данни, че е управлявал автомобил без правоспособност не само преди ПТП, за което са му налагани санкции за превишена скорост, но и след това.

От друга страна защитата настоява, че не е приложен балансиран подход при отмерване на наказанието, като не е отчетена с нужната тежест младата възраст на подсъдимия, наред с останалите смекчаващи обстоятелства като чистото му съдебно минало, критично отношение и добри характеристични данни, а наложените наказания за административни нарушения преди ПТП не са достатъчен аргумент за такова драстично увеличаване на наказанието.

ВКС намира, че с увеличаване на наказанието от 5 на 7 години лишаване от свобода въззивният съд е реализирал касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 3 от НК. Същото е явно несправедливо и по необходимост следва да бъде намалено до размера от 5 години лишаване от свобода, каквато е била преценката на първоинстанционния съд.

Неоснователни са възраженията на частните обвинители относно обема и значението на установените по делото отегчаващи обстоятелства, които да налагат по-висок размер на наказанието лишаване от свобода. Безспорно е, че деянието е с висока степен на обществена опасност и именно поради това законодателят е фиксирал параметри на санкцията от 3 до 15 години. При индивидуализацията се отчита конкретната тежест на деянието с оглед неговата специфика и данните за личността на дееца, които ориентират относно точната мярка за наказателно въздействие. В случая индивидуалната тежест на извършеното е обусловена от броя на квалифициращите обстоятелства, които са две, превишението на скоростта с 30 км./ч. над разрешената и данните за предходно наказване по административен ред за такива нарушения. По делото не са установени и не са ценени данни за такова поведение след извършване на деянието, както се твърди в касационната жалба на касаторите частни обвинители.

Всъщност, за да увеличи наказанието на подсъдимия от 5 на 7 години лишаване от свобода, въззивният съд е изтъкнал няколко аргумента, които не се възприемат от ВКС като валидно основание за утежняване на наказателната му отговорност. В различие от окръжния съд, въззивният е приел, че подсъдимият няма критично отношение към извършеното – защото макар да е изразява съжаление за случилото се, вкл. пред втората инстанция, то нямал такова към причините за ПТП, тъй като в обясненията си излагал защитна теза за механична причина за настъпване на инцидента. Правото на защита има фундаментално значение за справедливостта на наказателния процес и начинът на осъществяване на линията на защита никога не може да бъде отчитано като отегчаващо обстоятелство и да служи като основание за отегчаване на наказателната отговорност на подсъдимия.

Изтъкнатият от въззивния съд втори аргумент за увеличаване на наказанието е също толкова недопустим – като отегчаващо обстоятелство, относимо към личността на Р., е посочено това, че съобразно характеристика на полицейски инспектор от РПУ – Враца той не се ползва с добро име и дружи с лица, склонни към извършване на престъпление. Въсъщност, основното предназначение на изисканите от въззивния съд данни от РПУ – Враца (вж. края на протокол от с. з. на 13.03.2023 г. – л. 120 от ВНОХД) е било да се изясни имал ли е „криминалистически регистрации“, каквито обективно не е било потвърдено да съществуват. Отделен е въпросът доколко подобни данни могат за бъдат ценени в негативна насока при наличие на друга фундаментална ценност на процеса, каквато е презумпцията за невинност (по отношение на деяния, за които Радоев нито е привлечан като обвиняем, нито осъждан). От друга страна, оценката за поведението на подсъдимия на базата на общуването му с лица, склонни да извършват престъпление, ВКС намира като напълно лишена от валидност.

Третият аргумент за увеличаване на наказанието, а именно, че подсъдимият е управлявал МПС без правоспособност и с превишена скорост преди деянието, за което е бил наказван по административен ред, не е достатъчен за такова утежняване на отговорността му, а и по същество е бил взет предвид от първата инстанция при преценката на обстоятелствата по чл. 54 от НК.

Поради изтъкнатите съображения и при правилна преценка на съотношението между отегчаващи и смекчаващи обстоятелства (сред които с основно значение се откроява твърде младата възраст на подсъдимия към момента на деянието), каквато обективно е била направена от първата инстанция, ВКС намира, че по необходимост наказанието от 7 години лишаване от свобода следва да бъде намалено на 5 години. В

този размер то съответства на тежестта на конкретно извършеното деяние и данните за личността на подсъдимия, като се явява достатъчно за постигане на всички цели по чл. 36 от НК. Възраженията на защитата за приложен небалансиран подход на въззивната инстанция бяха отчетени, но липсват други обстоятелства със смекчаващ характер, които да не са били съобразени с нужната тежест и да изискват по-голямо намаляване на наказанието.

С оглед изложеното и на основание чл. 354, ал. 2, т. 1 и ал. 1, т. 1 от НПК, Върховният касационен съд, второ наказателно отделение

Р Е Ш И:

ИЗМЕНЯ въззивно решение № 257/03.07.2023 г. на Софийския апелативен съд, НО, 10-ти състав, постановено по ВНОХД № 864/2022 г., **КАТО НАМАЛЯВА** размера на наложеното на подсъдимия Р. В. Р. наказание лишаване от свобода от 7 (седем) на 5 (пет) години.

ОСТАВЯ В СИЛА въззивното решение в останалата му част.

Решението не подлежи на обжалване и протестиране.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.